

دکتر رضا پور حسین از شرایط هیات انتخاب و گزینش فیلم‌ها می‌گوید:

فیلم‌های تلخ از جشنواره حذف نشدند!

اکثر متولدین دهه شصت و هفتاد دکتر رضا پور حسین را به عنوان مجری پرچالش‌ترین مناظرات تاریخ این کشور یعنی مناظرات انتخابات سال ۸۸ می‌شناسند اما آن‌هایی که به طور تخصصی‌تر سینما را دنبال می‌کنند می‌دانند رضا پور حسین در دوره‌های مختلف عضو شورای نمایش بوده و تجربه حضور در هیات داوران جشنواره فیلم فجر را نیز دارد. در کنار این‌ها تخصص آکادمیک رضا پور حسین روانشناسی است و از سال گذشته به عنوان رئیس دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران فعالیت دارد. علاوه بر همه موارد یاد شده با توجه به تجربه چند دهه حضور در رسانه ملی، رضا پور حسین گزینه قابل قبولی برای عضویت در هیات انتخاب چهل و یکمین جشنواره فیلم فجر محسوب می‌شود. آن هم در دوره‌ای که بر اساس شایعات دبیر این دوره از جشنواره فیلم فجر برای انتخاب اعضای هیات داوران و هیات انتخاب با چالش جدی مواجه شده. البته لیست هفت نفره هیات انتخاب با وجود میانگین بالای سنی و یک دست بودن نگرش اعضای به این شایعات پایان داد اما از بدو انتشار لیست فیلم‌های جشنواره دور جدیدی از انتقادات شروع شد. برای بررسی این حاشیه‌ها و مسائل جانبی مربوط به هیات انتخاب به سراغ دکتر رضا پور حسین رفتیم.

بر اساس شایعات دبیر این دوره از جشنواره با چالش‌هایی برای نهایه کردن اعضای هیات انتخاب مواجه بوده. خود شما در وهله اول حضور در هیات انتخاب را پذیرفتید یا شرایط خاصی را برای پذیرش در نظر داشتید؟

خیر. شرایط خاصی برای حضور در جمع هیات انتخاب نداشتیم. جشنواره فیلم فجر مهم‌ترین جشنواره هنری کشور است که در بهترین ایام ملی ما یعنی دهه مبارک فجر اتفاق می‌افتد. حضور در این جشنواره شرط لازم ندارد. دبیر محترم جشنواره از بنده دعوت کردند و من هم پذیرفتم.

خود شما فکر می‌کنید جای چه کسانی در هیات انتخاب خالی بود یا چه فکری یا چه تجربه و رویکردی با فرض اینکه اعضا می‌توانست بیشتر باشند؟

من هم فکر می‌کنم در انتخاب آثار هنری، نفرات بیشتری حضور داشته باشند بهتر است. به نظر من ترکیب متنوع و خوب بود و همه اعضا تجربیات زیادی در مدیریت و تولید آثار نمایشی و سینمایی داشته‌اند. ضمن اینکه این سوال می‌تواند درباره همه ادوار جشنواره مطرح باشد. بالاخره در هر جشنواره‌ای، جمعی برای انتخاب و داوری حضور دارند و جمعی دیگری حضور ندارند. مهم این است که اعضای انتخاب و داوری، سینما را بشناسند و در داوری آثار هنری، انصاف و استقلال رای خود را رعایت کنند.

تجربه اعضای هیات انتخاب قابل توجه است اما به نظر تان این تجربه محوری باعث نشده میانگین سنی اعضای هیات انتخاب نسبت به فعالین بدنه سینما زیاد باشد؟

من با هر گونه طبقه بندی که خط کشی ایجاد کند، موافق نیستم. سن و جنسیت و از این قبیل مولفه‌ها که بوی سهمیه بندی بدهد، با مقوله انتخاب و داوری در تعارض است. مهم‌ترین شاخص‌های اعضای هیات انتخاب، دانش، مهارت و تجربه در حیطه‌های مختلف است.

یکی از انتقادها یکی که در این مدت بارها نسبت به اعضای هیات انتخاب مطرح شد یکدست بودن نگاه سیاسی و فرهنگی آنهاست. نظر شما در این باره چیست؟

منظور از یکدست بودن چیست؟ این ترکیب به لحاظی یکدست و به لحاظ دیگر یکدست نیستند. وقتی از برچسب یکدست صحبت می‌کنیم، به نوعی استقلال افراد را زیر سوال می‌بریم. به عنوان نمونه ممکن است چند نفر با هم یک حرف را بزنند، اما یکدست نباشند. فکر و اندیشه ایستایی نیست که آن را برچسب یکدستی تقلیل دهیم. فکر و اندیشه، پویاست، در حال تحول و نو شدن است. استفاده از مفاهیمی چون یکدستی، هم جناحی، و... برچسب زنی و قضاوت است. خیلی از ماها از قضاوت کردن دوری می‌کنیم و یا بز آن را می‌دهیم، اما در عمل با برچسب‌ها قضاوت می‌کنیم. همه جمع‌ها از لحاظی یکدست هستند و از لحاظی خیر. منطقا

این سوال موضوعیت ندارد. اما ترکیب هیات انتخاب با توجه به سلیق متنوع آن، یکدست نبوده و دارای سلیقه‌های متفاوتی بودند. این موضوع در بحثهای جدی درباره فیلم‌ها و جهت گیری‌ها، خود را نشان می‌داد.

یعنی در انتخاب فیلم‌ها یکسونگری وجود نداشته؟

شما ابتدا یک فرض می‌سازید و براساس آن سوال می‌کنید! من یکسونگری کامل ندیده‌ام. نگاه به چه؟ نگاه و نگرش واحد به موضوعی که در آن اجماع وجود دارد، یکسونگری نیست. متأسفانه ما از مفاهیم و گزاره‌ها در جای خود استفاده نمی‌کنیم. مثلاً در مفهوم و فرایند دیدگاه‌گیری (Perspective-taking) از دو یا چند منظر به یک موضوع نگریسته می‌شود اما ممکن است یک برداشت واحد را نتیجه دهد. این برداشت واحد مذموم نیست. لزوماً نباید همه برداشتها به تکرار بینجامد، بلکه برداشت و استنتاج یگانه و یکدست، به واقعیت نزدیکتر است. این اشتباهی است که از داستان اتاق فیل مولانا برداشت می‌شود. مولوی نگفته است که هر کسی از طن خود چیزی را که درک می‌کند، درست است. بلکه برداشت اوست اما غیر واقعی است. در اتاق نه ناودان است، نه ستون است نه باد بیزن! بلکه فیل است. این تکرار غیر واقعی است، غلط است و یکسویه نیست. اگر از خود مولانا کمک بگیریم او اتاق فیل را برای بیت آخر تصویر کرده است که: در کف هر کس شمع بدی/ اختلاف از گفتشان بیرون شدی. در این مثال یکدستی برداشت از یک پدیده، نقض

وقتی از برچسب یکدست صحبت می‌کنیم، به نوعی استقلال افراد را زیر سوال می‌بریم. به عنوان نمونه ممکن است چند نفر با هم یک حرف را بزنند، اما یکدست نباشند. فکر و اندیشه ایستایی نیست که آن را با برچسب یکدستی تقلیل دهیم. فکر و اندیشه، پویاست، در حال تحول و نو شدن است. استفاده از مفاهیمی چون یکدستی، هم جناحی، و... برچسب زنی و قضاوت است. خیلی از ماها از قضاوت کردن دوری می‌کنیم و یا بز آن را می‌دهیم، اما در عمل با برچسب‌ها قضاوت می‌کنیم